EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Cultura | Jordi Sardans | Actualitzat el 06/03/2017 a les 10:16

«Els docents poc o molt hem de trepitjar les aules per no desconnectar de la realitat. Si ens quedem en el núvol teòric, perdem la referència de la realitat»

ENTREVISTA. SÃ-lvia Mas SaÃ±Ã© Ã©s la nova vicerectora del Campus Manresa (UVic-UCC). Degana de la facultat de CiÃ¨ncies Socials i professora titular del grau en educaciÃ³ infantil.Â

Foto: Francesc Rubí

El 2007 obté el premi de docència Ángel Herrera i el de la Fundació Mercè Rodoreda de l'Institut d'Estudis Catalans per la seva tesi doctoral: "Les novel·les d'exili d'Avel·lí Artís-Gener". És doctora en Filosofia i Lletres (filologia catalana) per la Universitat de Birmingham, i l'abril del 2009 entra a la FUB, com a responsable de Qualitat i del servei d'Idiomes. El 2010 passa de responsable a directora de Qualitat i Serveis Acadèmics, càrrec que encara manté.

?Quan es creen els estudis de Teoria literària i Literatura comparada?

?Sempre vaig tenir clar que la llengua i la literatura eren la meva passió. Quan vaig acabar tercer de filologia hi va haver la possibilitat d'entrar a una carrera nova sobre la teoria literària que es va implantar a la Universitat Autònoma com a segon cicle, l'any 1994. Ho vam iniciar un grup de 25 persones. Fins a l'arribada dels estudis de Teoria literària, la literatura que s'ensenyava era historicista amb anàlisi tradicional. La teoria ajuda a desbrossar l'obra i entendre millor la literatura, amb eines per comprendre el funcionament dels gèneres literaris i tenir un punt de vista més obert, però requereix un paper actiu del lector.

Anglaterra

?Quina va ser la teva activitat docent a Anglaterra?

?Estava vinculada a la Universitat estudiant el Doctorat i fent classes de castellà i català. El departament d'Hispàniques de la Universitat de Birmingham és molt potent, amb una secció de català que tenia molta força. Els alumnes que fan Filologia Hispànica tenen molt interès en Barcelona, de manera que hi havia molta demanda de català. Des de primer curs n'agafen assignatures, perquè des del tercer any l'han de passar a fora i tenen més punts per anar a Barcelona si han fet català. Ajudava a la meva directora de tesi, Helena Buffery, a fer les classes de llengua i literatura catalanes. Vam demanar a la Generalitat l'obertura d'un lectorat específic de català. Els dos primers anys hi vaig fer classes contractada pel departament universitari i els altres dos directament per la Generalitat, per assegurar-ne la continuïtat. Ara se'n fa càrrec i ho coordina l'Institut Ramon Llull.

?Com són els estudis al Regne Unit?

?Diferents. Ens van al davant en qüestions de metodologia. Ara fem aquí el que ells fa molts anys que feien. El que em va sorprendre més és la manera com treballen l'esperit crític dels alumnes.

Nosaltres hem estat transmissors de coneixement amb uns professors que els transmeten als alumnes. Aquest model fa més de 20 anys que a Anglaterra ja no hi era. Es divideixen els alumnes en grups petits i es debat, pensa i argumenta, normalment en seminaris. El repte està en un nou model d'educació que tingui en compte el canvi dels coneixements i on el més important és aprendre a aprendre i a ser crític. No s'han de transmetre coneixements sinó donar eines: cal saber quines són les fonts fiables, argumentar i justificar. Els alumnes anglesos estan acostumats a treballar en grups, als debats, a l'oratòria i tenen capacitat de comunicació.

?Quines funcions té l'Anglo-Catalan Society?

?Fan trobades anuals dels catalanòfils, amb catalans que viuen a Anglaterra o amb anglesos interessats en el tema català i diverses conferències. Anglaterra va ser una experiència molt interessant, de coneixement d'una nova cultura, amb una universitat molt internacional, que em va permetre conèixer gent d'arreu del món. De fer xarxa, amb una nova manera d'entendre l'ensenyament i noves formes d'aprenentatge, amb metodologies docents diferents.

?Com t'hi vas adaptar?

?Bé. Tant el meu marit com jo vam ser tutors d'una residència universitària. A Anglaterra, a diferència de Catalunya, la gent busca la universitat que estigui més allunyada perquè forma part de l'experiència d'anar-se'n de casa. Tenen uns sistemes de residències universitàries molt ben muntats, de manera que demanen a persones amb perfils com els nostres (estrangers, de pas o amb vinculació amb la Universitat), fer de tutors acadèmics. Vivíem en una residència de 800 alumnes, en un pis gratuït, on érem la persona de referència d'una trentena d'alumnes. Això ens permetia fer xarxa amb d'altres tutors com nosaltres que també eren estudiants de doctorat de diferents parts del món.

Abat Oliba

?Com vas passar a dirigir el Servei d'Idiomes de la Universitat Abat Oliba?

?Em va anar molt bé tota l'experiència acumulada a Anglaterra. Em van oferir la direcció del servei d'Idiomes per impulsar-lo i fer-lo créixer, i també hi vaig impartir docència. El 2007 van decidir formar-me en les qüestions de Qualitat. Vaig assistir a congressos, jornades i comissions tècniques de l'Agència de Qualitat de Catalunya i vaig viatjar per les Espanyes per agafar rodatge. Fins al 2009 vaig fer de directora de Qualitat i, per tant, vaig entrar en el camp de la gestió universitària. Com que la qualitat és molt transversal, m'havia de fixar en tots els aspectes de la universitat. M'havia d'interessar per si les infraestructures eren les més adequades, si la docència era la correcta i els alumnes estaven satisfets, i si es complia amb la ràtio entre professors i alumnes. La qualitat és el baròmetre que ens permet saber si estem donant resposta al que se'ns demana. Vaig aprendre-hi molt.

?Què és i què va significar el premi de docència Ángel Herrera?

?És un premi de docència que porta el nom de qui va ser un jurista, periodista i sacerdot, que em va atorgar el 2007 el CEU, a Madrid. El premi reconeix cada any la tasca d'un professor ben valorat pels alumnes, a través de les enquestes.

Foto: Francesc Rubí

La FUB

?Què et fa decidir entrar a la FUB?

?He de reconèixer que havia crescut força a l'Abat Oliba, però sabia que la FUB de Manresa

valorava la possibilitat d'establir els estudis d'educació infantil. Em va venir de gust i podia treballar més a prop de casa i en un projecte universitari molt interessant. Un cop enviat el currículum, em va entrevistar el director, Valentí Martínez, que em va dir que implantarien l'educació infantil al cap de dos anys i va valorar sobretot el meu potencial dins el servei d'Idiomes, en uns moments en què només s'impartien tres cursos d'anglès, per a consum intern de la comunitat universitària. Volien prestigiar el servei i que fos reconegut i obert a la ciutadania, fins i tot per a majors d'edat. Per tant, van apostar per una forta dinamització que em van encarregar i fins ara he dut l'esmentat servei, que continua funcionant perfectament amb Coco Vilaseca, que n'ha estat responsable aquests darrers temps. En aquests anys va créixer de 27 a 750 alumnes i en nombre de titulacions i acreditacions oficials. També em va encarregar la millora de la qualitat, que fins llavors havien portat internament. La situació s'havia fet més complexa, ja que havien de controlar l'avaluació dels professors i donar compliment als informes de seguiment exigits tant per l'estat com per la Generalitat de Catalunya, per veure si s'avança adequadament en tots els àmbits universitaris. Calia professionalitzar-ho. Així que l'any 2009 em vaig responsabilitzar del servei d'Idiomes i de la Qualitat i a partir del 2010 vaig passar de responsable a directora de Qualitat i Serveis Acadèmics, que incloïen la gestió acadèmica i els intercanvis internacionals.

?Quina valoració fas, d'aquesta gestió?

?Va molt lligada als processos de qualitat. La meva experiència a l'estranger em va servir perquè m'encarreguessin també la mobilitat internacional. Aquestes dues tasques les continuo fent. La nova organització ens ha servit per endreçar, professionalitzar i procedimentar els processos perquè els indicadors donin els resultats esperats. Tot plegat ens ve marcat per les agències que exigeixen bones matrícules, atenció de tutories amb acompanyament dels alumnes, amb un pla concret d'acció i dels indicadors sobre les tutories, que tingui en compte paràmetres com la taxa d'abandonament, la mitjana de graduació i la marxa de mobilitat. Fa sis anys que presentem els informes que un comitè extern avalua per mitjà d'una auditoria real. Els informes són públics i l'alumnat pot saber el grau de qualitat del centre universitari que tria.

?Com ha anat el canvi de centre adscrit a l'Autònoma a la gestió directa amb Vic?

?El 2015 assumeixo el deganat de la facultat de Ciències Socials, després de la federació amb la Universitat de Vic, el 2014. L'etapa amb la UAB havia donat els seus fruits però estava esgotada: en el marc de centre adscrit havíem tocat sostre i no hi havia possibilitat de seguir creixent ni portar a terme iniciatives que ens interessaven. Passar a ser un centre federat va comportar un salt important, tenir representativitat en els òrgans de govern de la universitat i per tant tenir la possibilitat de plantejar aspectes estratègics per a la nostra institució.

?Què passa amb Ciències de la Salut i Ciències Socials?

?El fet de passar de centre adscrit a federat comporta la conversió de les escoles universitàries a facultats. En el cas de Salut, es manté l'estructura d'una direcció, que ara es converteix en deganat i assumeix Carlota Riera, i de la qual depenen les direccions dels estudis de grau de salut. En el cas de Ciències Socials, que agrupa els graus en ADE i Educació infantil, s'incorpora la figura del deganat, que assumeixo jo mateixa, i compto amb dos directors experts en l'àmbit al capdavant dels estudis: Montse Pedreira a l'Educació infantil i Jordi Conca a l'Administració i Direcció d'Empreses, que porten el dia a dia i la gestió dels estudis. A la FUB, per la mida que tenim, podem controlar bé la docència i treballar amb metodologies innovadores. Coneixem molt bé els alumnes, algun dels quals han passat de la massificació d'altres universitats a un tracte personalitzat, bon servei de pràctiques i un tracte exquisit que valoren molt positivament.

?Quines són les teves funcions com a vicerectora del Campus Manresa?

?Quan es va fer la federació amb Vic, Valentí Martínez, que ja era director general, va assumir el vicerectorat del Campus Manresa amb l'objectiu d'establir les bases del funcionament de la federació tant en aquells aspectes compartits com propis de cada institució. L'estructura és un

rector per tota la universitat i quatre vicerectorats, tres dels quals s'ubiquen a Vic i es fan càrrec del professorat i recerca, de l'ordenació acadèmica i d'internacional i formació contínua. Mentre que el quart és a Manresa i és un vicerectorat de Campus, amb la feina de recollir tot el que fa referència al Campus manresà com a interlocutor amb Vic per veure que anem en la mateixa direcció. M'interessa que l'oferta formativa sigui de qualitat, impulsar-la i créixer. Inicialment calia establir unes bases, desplegar els graus, tasca que va fer Martínez, conscient que tenia data de caducitat perquè l'absorbeix molt la direcció general i en un període de creixement calia un relleu amb algú que pensés només en la part acadèmica.

?D'on treus el temps per fer també de professora?

?Els que tenim formació per ser docents poc o molt hem de trepitjar les aules, si més no per no desconnectar de la realitat. És molt gratificant mantenir el peu a l'aula. Si ens quedem en el núvol teòric, perdem la referència de la realitat.

Narrativa d'exili

?Com és la narrativa catalana de l'exili?

?L'any 1939 s'ha d'exiliar un munt de gent formada i en plenitud com Pere Calders, Agustí Bartra, Joan Sales i el mateix Tísner, que primer passen a França i després a Mèxic, que segons Tísner els va rebre amb els braços oberts. Poetes i narradors que hi van crear una important comunitat catalana i van fundar "La nova revista". De tots els novel·listes exiliats, Tísner és el més innovador dins del panorama de la narrativa catalana perquè experimenta formalment. És conscient que el seu és un exili polític i al cap de 26 anys tornarà a Catalunya, quan s'adona que el seu exili es pot tornar convencional, però això no treu que mentrestant, amb el seu caràcter vital, gaudeixi de la nova situació. Quan moltes de les obres reflecteixen l'angoixa de l'exiliat i la insatisfacció personal de no acabar-se de sentir arrelat, Tísner s'integra plenament i converteix la seva experiència en un fet positiu. "Incerta glòria", de Joan Sales, és la gran novel·la de la guerra. També s'hi van escriure molts contes que contraposen la natura amb la civilització, on es reflecteix el mite de l'Amèrica furient que representa la por de perdre la seva cultura i les seves arrels: tot i que Mèxic els ha acollit, es troben enmig d'una selva que els engoleix. També remarcaria l'humor de l'absurd de Pere Calders, en els seus contes i també en la novel·la "A l'ombra de l'atzavara". Es tracta d'un humor molt actual i modern, i en el seu moment, subversiu.

?Com definiries la teva tesi doctoral sobre les novel·les de l'exili de Tísner?

?Va ser premiada per l'Institut d'Estudis Catalans el 2007 i editada un any després per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Hi analitzo tres novel·les des del punt de vista de la teoria literària i la importància que tenen dins del panorama de la literatura catalana: "556 Brigada Mixta", del 1945, "Les dues funcions del circ", del 1966 i "Paraules d'Opòton el Vell", del 1968. La primera és un relat autobiogràfic de la Guerra en forma de dietari. "Paraules d'Opòton el Vell" és una meravella. Opòton és el nom d'un indi asteca. L'autor imagina que els asteques envaeixen Espanya abans que Colom vagi a Amèrica. És molt interessant la subversió del pensament colonial. I "Les dues funcions del circ" fa referència a dos exiliats catalans que tenen problemes d'adaptació, dins d'una obra amb un alt grau d'experimentació formal. Voldria dir que Artís-Gener té una família encantadora, amb qui mantinc una bona relació. Estic en contacte amb les filles de Tísner, algunes són a Amèrica i les altres aquí.

?Que més remarcaries de "Paraules d'Opòton el Vell"?

?És segurament la millor novel·la de Tísner, tant per l'estructura com pel missatge que trasllada. Està molt ben escrita i tècnicament és una filigrana. Ens hem d'imaginar el narrador fictici, que fa veure que és ell, ens situa en un moment present, en el qual, és un exiliat que viu a Mèxic i fa de pintor. Es fa amic d'un mexicà que troba un pergamí d'un avantpassat seu. Mitjançant el pergamí s'adonen que el seu avantpassat asteca es diu Opòton. Com a cap d'expedició surten cap a la

Península Ibèrica, a buscar el seu Déu. Fa una paròdia del descobriment d'Amèrica i desmunta el discurs del conqueridor castellà del segle XV, per ridícul i antiquat. L'asteca, quan torna a Mèxic, decideix redactar la seva aventura, quan amb l'arribada dels colonitzadors aprèn a escriure en llatí. A mesura que escriu en va aprenent. Al principi és un relat on el llenguatge vehicula concepcions del món amb el procés d'escriptura. Hi ha diferents nivells narratius, on sembla que l'un contradiu l'altre. Hi ha una reflexió sobre el conquerit i el conqueridor que construeix l'altre com algú que s'ha de témer. En el fons, és un al·legat pacifista, on no hi ha cultures millors ni pitjors, sinó que són diferents i es poden entendre amb voluntat de diàleg.

?Com definiries Avel·lí Artís-Gener i la seva obra?

?Era un polifacètic que s'apassionava per tot i s'implicava al màxim en la cultura de l'esforç. Va ser literat, dibuixant, ninotaire, creava mots encreuats, va fer decorats per a la televisió mexicana, li encantava el món del motor i tenia un gran sentit de humor que el feia divertit, tot i que gastava bromes pesades. Tenia un caràcter positiu i era optimista de mena, treballador, investigador i gran defensor de la llengua catalana. Quan marxa a l'exili diu: «Me'n duc la llengua catalana, que vull conservar a l'exili, per retornar-la a casa quan sigui possible». Escriu sempre en català, però aprèn la llengua neuatal per escriure les paraules d'Opòton el Vell i entendre millor els conquerits, ja que es posa sempre al costat dels indefensos. El seu objectiu és clar: preservar la cultura catalana i tornar-la a casa. Quan es plantegen el retorn, la família pateix un debat difícil i finalment la seva dona i ell tornen amb alguns fills, però d'altres es queden a Mèxic. Va ser complicat marxar, però també tornar. Tot i ser pacifista i antimilitarista, va lluitar a la guerra i en va ser comissari polític.

?Com valores la seva obra "Viure i veure"?

?És un llibre de memòries amb moments tràgics i moments còmics, en quatre volums biogràfics. Explica la infantesa, la guerra, després l'exili i el retorn. Potser el darrer té menys qualitat literària perquè és més dictat que redactat, a causa que va perdre l'ull i ja no podia escriure. Té una prosa barroca, molt treballada i carregada, que en l'últim es veu com sincopada, lluny de la riquesa de llenguatges i d'imatges que tenen els altres. És una joia com a llibre de memòries, on relata entre d'altres qüestions, la mort del periodista Josep M. Planes. Explica una mica l'ambigüitat d'un escriptor que havia marxat a París com a pacifista, que es veu obligat a tornar per defensar la llibertat i els drets. A grans trets el definiria com una persona de gran generositat, molt implicat, entusiasta i valent, defensor del país. És important dir que va ser molt coherent i conseqüent, tot i que de vegades hagués de fer coses que no li agradaven.

El perfil

Foto: Francesc Rubí

Sílvia Mas Sañé neix a Vic el 13 de setembre de 1972. Els seus pares, ara jubilats, són de Santa Eugènia de Berga. El Jaume va ser l'encarregat de Can Rovira, una botiga de motos i bicicletes. I la Dolors, una modista emprenedora del món de la confecció. Té un germà, Santi, que és informàtic. Comença els estudis al parvulari de l'Escola Santa Caterina de Siena a Vic, on s'està fins a vuitè de Bàsica. El BUP i el COU els fa col·legi de Sant Miquel dels Sants. Com que acaba amb matrícula d'honor obté una beca per al seu primer any universitari. L'any 1990 comença Filologia Catalana a la Universitat Autònoma de Barcelona, on es llicencia el 1995 en Teoria de la literatura i literatura comparada. Entre el 1995 i el 1997 feia classes a Secundària, a l'Escola d'Arts i Oficis de Vic, mentre assistia als cursos de Doctorat a l'Autònoma, amb una beca. El 1997 va marxar a Anglaterra, amb el seu marit Oriol Massegú, expert en filologia anglesa, amb qui té dos fills: Roger i Aina. Va estar al departament d'Hispàniques de la Universitat de Birmingham, on va fer de professora de castellà i català. En tornar d'Anglaterra el 2001 es va incorporar com a professora associada als estudis de Filologia catalana de la Universitat de Girona, en Teoria de la literatura

(2001-2005). Hi fa docència i participa en projectes de recerca com ara l'edició catalana completa d'Eugeni d'Ors, amb Xavier Pla (2002-2005). Va col·laborar com a consultora dels estudis de Filologia catalana de la Universitat Oberta de Catalunya (2004-2005). Doctora en Filosofia i Lletres (filologia catalana) per la Universitat de Birmingham, el 2004, amb una tesi sobre les novel·les d'exili d'Avel·lí Artís Gener, va ser professora agregada de llengua catalana del departament de Periodisme i Publicitat, i del departament de Relacions Públiques, de la Universitat Abat Oliba, CEU (Centro de Estudios Universitarios), on també va dirigir el Servei d'Idiomes del 2005 al 2007. Del 2007 al 2009, en va ser directora de la Unitat de Qualitat.L'abril del 2009 entra a la FUB, com a responsable de Qualitat i del Servei d'Idiomes fins al desembre. A partir del gener del 2010 i fins fa poc en va ser directora. El 2010 passa a directora de Qualitat i Serveis Acadèmics.

També ha estat membre de la Comissió de Política Lingüística i de la Comissió Tècnica de la Llengua de la Xarxa Vives d'Universitats i de la comissió interuniversitària Dona i Ciència. S'ha especialitzat en l'estudi de la novel·lística d'Avel·lí Artís-Gener ("Tísner") i investiga sobre el tema de l'exili amb els projectes Anglo-Catalan SocietyArchive Project, en col·laboració amb universitats catalanes i britàniques (2006-07). Entre les seves publicacions cal remarcar "La literatura d'exili d'Avel:lí Artís-Gener", el 2008. L'any 2000, Edicions 62, dins el Nou Diccionari 62 de la Literatura Catalana ja li havia publicat els capítols: "Avel·lí Artís-Gener", "Paraules d'Opòton el Vell" i "Viure i veure". També aquell any va publicar La qüestió dels gèneres en "556 Brigada Mixta d'Avel·lí Artís-Gener", dins Manuel Aznar Soler (ed). El 2006, "Viatge al cor de les tenebres amb Joseph Conrad", dins de la Bíblia a Joyce. Participa en diverses comunicacions i conferències divulgatives i en l'organització de congressos (Catalunya, Regne Unit) i seminaris. Entre els premis, cal remarcar els de l'any 2007: Fundació Mercè Rodoreda pel treball "Les novel·les d'exili d'Avel·lí Artís-Gener", publicat el 2008 per l'Abadia de Montserrat, i el premi de docència Ángel Herrera, concedit per la Fundació Universitària San Pablo CEU, a Madrid. Des del setembre del 2012 és professora titular del Grau en Educació Infantil de la Facultat de Ciències Socials de Manresa, de la UVic-UCC. El 2015 assumeix el deganat de la facultat de Ciències Socials, tant pel que fa a la Gestió d'Empreses (ADE) com a l'Educació infantil. Aquest gener ha estat nomenada vicerectora del Campus Manresa de la UVic-UCC.